

УДК 378.14.015.62

DOI 10.18372/2786-5487.1.15883

Ямковий Олександр Юрійович

кандидат педагогічних наук,
заступник директора з навчально-виробничої роботи,
ВСП «Фаховий коледж інформаційних технологій
та землевпорядкування НАУ»
м. Київ, Україна,

Ямкова Тетяна Андріївна

викладач економічних дисциплін,
ВСП «Фаховий коледж інформаційних технологій
та землевпорядкування НАУ»
м. Київ, Україна

РЕЙТИНГ ЯК СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

***Анотація.** У статті здійснено порівняльний аналіз модульно-рейтингової системи оцінювання навчальних досягнень студентів та традиційної системи, що використовується нині в закладах фахової передвищої освіти.*

***Ключові слова:** кредитно-модульне навчання, рейтинг, рейтинговий контроль.*

***Annotation.** The article provides a comparative analysis of the modular rating system for assessing student achievement and the traditional system currently used in institutions of professional higher education.*

***Key words:** credit-module training, rating, rating control.*

В процесі реформування змісту освіти традиційно сформовані форми і методи оцінювання якості підготовки майбутніх фахівців вже не здатні в повній мірі виконувати покладені на них завдання і вимагають нових підходів і переосмислення. У зв'язку з цим виникає необхідність пошуку нових, більш ефективних і результативних технологій, методик оцінювання навчальних досягнень студентів, зокрема закладів фахової передвищої освіти.

Як відомо, у закладах фахової передвищої освіти оцінювання знань студентів з предметів загальноосвітньої підготовки здійснюється за 12 – бальною шкалою; з дисциплін освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра – за 4 – бальною шкалою, («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Однак, вважається, що традиційна чотирибальна система контролю знань студентів, що безпосередньо застосовується у коледжах та технікумах не зовсім відповідає сучасним вимогам підготовки фахівців, не задовольняє потреб систематичного діагностування успішності навчання. І хоч питання контролю знань студентів досліджуються багатьма вченими, але в практиці фахової передвищої освіти ще недостатньо розробляються новітні види, методи і форми контролю, повільно розробляються програмовані форми контролю навчальних досягнень студентів.

До недоліків організації традиційного контролю навчальних досягнень студентів фахівці відносять: застосування форм і методів оцінювання навчальних досягнень студентів без урахування педагогічних цілей, тобто слабку реалізацію навчальної функції студента, за якої той залишається зі своїми помилками наодинці; недооцінювання його навчальних досягнень як результату старанності в пізнавальній діяльності; реєстрацію лише нижчих рівнів засвоєння знань (впізнавання, репродуктивний, розуміння) і недостатня увага реконструктивному та творчому рівням володіння знаннями; відсутність орієнтації на ґрунтовні знання та схильність до накопичення позитивних оцінок; неврахування при розробленні тестів пізнавальних

можливостей студентів, оскільки вони розробляються викладачами без перевірки на валідність, надійність тощо [1].

Існування низки недоліків традиційної системи контролю й оцінки навчальних досягнень студентів потребує запровадження нових форм, методів і технологій контролю. Альтернативою традиційній системі навчання студентів стала кредитно-модульна система організації навчання, що функціонує у закладах вищої освіти. А одним з перспективних методів контролю є рейтингова система оцінювання навчальних досягнень студентів. Однак дана технологія не використовується в навчальному процесі коледжів та технікумів.

Технологія кредитно-модульної системи передбачає усунення недоліків традиційного навчання. Її головними завданнями є перевірка якості засвоєння теоретичного і практичного матеріалу кожного модуля, перевірка якості підготовки студентів до кожного лабораторного, практичного або семінарського заняття, використання більш широкої шкали оцінки знань, вирішального впливу суми балів, одержаних протягом семестру, на підсумкову оцінку з навчальної дисципліни, підвищення об'єктивності оцінювання знань студентів, створення умов для їх професійної самореалізації. На наш погляд, організація контролю й оцінювання успішності майбутніх фахівців у процесі кредитно-модульного навчання є однією з умов їх професійної самореалізації, бо саме контроль й оцінювання успішності з боку викладача спонукає до здійснення самоконтролю, самоаналізу, самокорекції, що є складовими професійної самореалізації особистості.

Кредитно-модульне навчання обов'язково передбачає певні зміни в технології контролю навчальної діяльності студентів, яка полягає в організації контролю засвоєння навчального матеріалу в дискретно-неперервному полі за програмою, яка складається з логічно завершених частин (модулів) із структурованим змістом та цілісним навчально-управлінським циклом кожного модуля. Доцільною за таких умов виявляється рейтингова система контролю, характерними рисами якої є модульне структурування навчального курсу, багатобальність та інтегральність оцінки знань, визначення рейтингу учасників освітнього процесу, різноманітність організації контролю усередині модулів та між модулями, швидка адаптація до вільної та обов'язкових програм, до багаторівневої системи навчання [2].

Рейтинговий контроль визначають як таку організацію педагогічного контролю, яка базується на персоналізації та диференціації оцінювання навчальних досягнень студента на всіх етапах процесу навчання, забезпечує стимулюючу, розвиваючу й особистісно-творчу функції одержаних знань. Він передбачає накопичення оцінок за певний період навчання й за різнобічну діяльність і відображає не тільки якість знань і вмінь, а й активність, самостійність, творчість студента [2].

Основні поняття системи рейтингового оцінювання – «рейтинг», «проміжний рейтинг», «підсумковий рейтинг». Рейтинг студента – це сума балів, набрана студентами протягом деякого проміжку часу за наперед визначеними правилами, в основі своїй такими, що не змінюються протягом цього проміжку часу. Проміжний рейтинг – це сума балів, що її набрали студенти на даний момент часу. Підсумковий рейтинг – це повна сума балів, набрана студентами за всю їхню роботу з вивчення окремих тем чи розділів навчальної дисципліни, наприклад, за семестр, курс [3].

Звичайно під рейтингом розуміється «накопичена оцінка» або «оцінка, що враховує передісторію». У практиці вищої школи рейтинг – це деякий числовий розмір, виражений, як правило, за багатобальною шкалою успішності, що інтегрально характеризує і знання студента з одного або декількох предметів протягом визначеного періоду навчання (семестр, рік і т.д.) [4].

Зазначимо, що рейтингова система оцінювання знань, умінь і навичок студентів ґрунтується на таких вимогах:

- кожна навчальна дисципліна і робота студента з її опанування оцінюється у залікових одиницях, сумою яких визначається рейтинг;

- обов'язково ведеться облік поточної роботи студента, який відображається у підсумковій оцінці (у залікових одиницях);
- враховуються особливості викладання різних предметів (складність, значення дисципліни в навчальному плані), тобто коефіцієнт складності (значущості);
- враховується наявність різних видів контролю (вихідний, поточний, проміжний, підсумковий);
- навчальний рейтинг студента за семестр або рік визначається як середньоарифметичний бал від рейтингу з кожної навчальної дисципліни.

Як показує практика, рейтингова система оцінювання має чимало переваг перед традиційною: більш об'єктивно і точно оцінити знання студентів; диференціювати їх відповідно до рівня знань; практично виключає елемент випадковості та суб'єктивності при виведенні підсумкової оцінки; підвищує мотивацію навчання студентів; підсилює роль поточного і підсумкового контролю, робить його систематичним; визначає в будь-який момент місце студента серед інших студентів групи, курсу та в цілому за весь період навчання у закладі освіти, що робить оволодіння знаннями порівняльним та змагальним.

Аналіз науково-педагогічної та методичної літератури дає можливість виділити такі об'єкти контролю при застосуванні рейтингової системи: поточна робота студентів; окремі роботи на практичних та лабораторних заняттях; колоквиуми, контрольні роботи (вхідні, поточні, проміжні тощо); участь в олімпіадах, конференціях, науково-дослідній роботі; відповіді на питання, тести, конспекти, статті, реферати тощо; індивідуальні завдання для самостійної роботи студентів; курсові роботи; іспити; заліки.

Принагідно додамо, що модульно-рейтингова система передбачає оцінювання в балах результатів, яких студент досягає на кожному етапі навчання. Усі набрані бали підсумовуються, на основі чого складається індивідуальний індекс студента – його ранг. Мета студента – набрати максимальну кількість балів за певний період вивчення дисципліни.

Отже, на відміну від традиційного навчання, де визначаються лише знання, вміння і навички, рейтингова система оцінювання дозволяє враховувати будь-яку форму діяльності студента: навчальну, методичну, науково-дослідну, пошукову; оцінювати якість самостійної і аудиторної роботи; орієнтуватися на характер роботи студента – систематичний чи неритмічний; установлювати особистісні способи діяльності студентів: логіку і послідовність викладу навчального матеріалу, манеру спілкування; враховувати активність студента: доповнення, пошук додаткових матеріалів, неординарні судження.

У цілому модульно-рейтингова система значною мірою усуває негативні сторони зрівняльної системи навчання. В результаті зникають посередні групи відмінників, «хорошистів», а замість них з'являється «перший», «п'ятий», «десятий». Використання рейтингу дозволяє також знижувати можливість одержання незаслуженої (випадкової) оцінки за семестр, оскільки враховується робота студента протягом всього часу навчання. Відмітимо, що рейтинг має не тільки оціночні характеристики, а й велике соціально-психологічне навантаження: студент повинен буде порівнювати свій рейтинг із рейтингом товаришів по групі, курсу. Саме ця обставина змусить його працювати систематично, а рейтинг зможе активізувати дію механізму підвищення мотивації навчання.

Таким чином, на основі теоретичного аналізу ми дійшли висновку, що впровадження модульно-рейтингової технології навчання в коледжах докорінно змінить систему контролю та оцінювання, організацію самостійної роботи студентів, ставлення студентів до викладача і навпаки, що є однією з умов якісної підготовки фахівців. Впровадження модульно-рейтингової технології навчання дозволяє застосувати систематичний контроль, який стає стимулом для підвищення навчального рівня, тому учіння стає посильним, умотивованим і цілеспрямованим, створюється атмосфера довіри між учасниками педагогічного процесу, що є справжнім фактором демократизації та гуманізації навчання.

Список використаних джерел

1. Васюк О. Організація контролю навчання студентів / О.Васюк, Н.Майданюк // Вісник книжкової палати. – 2009. – №5 – С. 27-29.
2. Сукнов М.П. Організація контролю навчальної діяльності студентів вищого технічного навчального закладу в умовах кредитно-модульного навчання: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09 / Сукнов Михайло Петрович; Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди. – Х., 2007. – 21 с.
3. Гуляєва Л.В. Рейтингова система контролю й оцінки навчальних досягнень учнів середньої загальноосвітньої школи / Л.В.Гуляєва, О.В.Сергеев, В.І. Тищук // Проблеми освіти: наук.-метод. зб. – К. : ІЗМН, 1998. – Вип. 9. – С. 144-153.
4. Безносок О.О. Система модульно-рейтингового контролю успішності студентів (на матеріалах підготовки офіцерів запасу у вищих навчальних закладах): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Безносок Олександр Олексійович; Центр. ін.-т післядиплом. пед. освіти АПН України. – К., 2001. – 22 с.